

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
ΠΟΥ ΔΟΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟ
ΑΝΩΤΑΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΚΑΤ' ΕΦΕΣΗ
ΚΑΙ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ
(Μέρος 3, ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ)

(Αποφάσεις Ολομέλειας)

18 Ιανουαρίου, 1993

[ΠΙΚΗΣ, ΚΟΥΡΡΗΣ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΚΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ,
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, ΝΙΚΗΤΑΣ, ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, ΑΡΤΕΜΗΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙ-
ΔΗΣ, Δ/στές]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 140 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,

Αιτητής,

v.

ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ (Αρ. 1),

Καθ' ων η αίτηση.

(Αναφορά Αρ. 10/91).

5

Συνταγματικό Δίκαιο — Συνταγματικότητα νόμων — Σύνταγμα
Άρθρο 140 — Αναφορά από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για
γνωμάτευση κατά πόσο ο "Περί Πετρελαιοειδών (Αναπροσαρμογή
της Λιανικής Τιμής Πωλήσεως) (Γροπτοποιητικός) Νόμος του 1991
"ευρίσκεται σε αντίθεση και είναι ασύμφωνος προς τις διατάξεις
των Άρθρων 46, 54, 58, 61, 80.2 και 179 του Συντάγματος.

Αρμοδιότητα του Δικαστηρίου για την κρίση νόμου που αποτελεί αντικείμενο Αναφοράς με βάση το άρθρο 140.1 του Συντάγματος.

Απόρριψη Αναφοράς — Πότε παρέχεται τέτοια ευχέρεια στο Δικαστήριο.

Μετά τη θέσπιση του κρινόμενου νόμου και ενώ η Αναφορά είχε ήδη καταχωρηθεί, η Βουλή των Αντιπροσώπων ενέκρινε κανονισμούς βάσει της προϋπάρχουσας νομοθεσίας για την ρύθμιση της τιμής λιανικής πώλησης των πετρελαιοειδών για την περίοδο που εκالیπτετο από τις διατάξεις του κρινόμενου νόμου. Ενόψει αυτής της εξέλιξης το Δικαστήριο κλήθηκε να απορρίψει την Αναφορά χωρίς την διερεύνηση της συνταγματικότητας του κρινόμενου νόμου.

Το Ανώτατο Δικαστήριο δεν προέβη στην απόρριψη της Αναφοράς και ομόφωνα αποφάνθηκε ότι:

1. Αποκλειστικός σκοπός της δικαστικής αρμοδιότητας που καθορίζεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 140 του Συντάγματος είναι ο προληπτικός έλεγχος της συνταγματικότητας του κρινόμενου νόμου ο οποίος αποτελεί αντικείμενο της Αναφοράς που υποβάλλεται με βάση το άρθρο 140.1 του Συντάγματος.

2. Η δυνατότητα απόρριψης Αναφοράς παρέχεται στην περίπτωση που αυτή αποσύρεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Στην προκειμένη περίπτωση εφόσον η Αναφορά δεν έχει αποσυρθεί - παρόλο που έχει απωλέσει το αντικείμενό της - το θέμα της γνωμάτευσης για την συνταγματικότητα των προνοιών του κρινόμενου νόμου παραμένει και ως εκ τούτου η Αναφορά ορίζεται για ακρόαση.

Αναφορά.

Αναφορά από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για γνωμάτευση κατά πόσον ο Περί Πετρελαιοειδών (Αναπροσαρμογή της Λιανικής Πωλήσεως) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991, βρίσκεται σε αντίθεση ή είναι ασύμφωνος με τις διατάξεις των άρθρων 46, 54, 58, 61, 80.2 και 179 του Συντάγματος.

Μ. Τριανταφυλλίδης, Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας με Τ. Πολυχρονίδου (δ/δα) και Λ. Καουτζάνη (κα) και Ι. Λουκαΐδου (δ/νίς).

Μ. Χριστοφίδης, για τους καθ' ων η αίτηση.

Cur. adv. vult.

ΠΙΚΗΣ, Δ.: Με την απόφαση η οποία πρόκειται να εκδοθεί συμφωνούν όλα τα μέλη του Δικαστηρίου.

5 ΠΙΚΗΣ, Δ.: Το αντικείμενο της Αναφοράς, το επίδικο θέμα, είναι η συνταγματικότητα του περί Πετρελαιοειδών (Αναπροσαρμογή της Λιανικής Τιμής Πώλησεως) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1991. Με το νόμο σκοπείται η ρύθμιση και καθορισμός της λιανικής τιμής πώλησης πετρελαιοειδών για την περίοδο μέχρι τις 31/12/1991.

10 Ο νόμος θεσπίστηκε από τη Βουλή στις 21/3/1991 και κοινοποιήθηκε την επαύριο στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για έκδοση στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας. Στις 4/4/91 ο Πρόεδρος ανέπεμψε το νόμο στη Βουλή των Αντιπροσώπων για επανεξέταση η οποία έλαβε χώρα στις 9/4/91 χωρίς να σημειωθεί καμιά διαφοροποίηση στη
15 θέση της Βουλής, οπότε ο νόμος κοινοποιήθηκε εκ δευτέρου στις 12/4/91 στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για έκδοση στην Επίσημη Εφημερίδα. Στις 24/4/91 ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας υπέβαλε την παρούσα Αναφορά βάσει του
20 Άρθρου 140.1 του Συντάγματος με αίτημα την αποκήρυξη του νόμου ως αντισυνταγματικού λόγω αντίθεσης ή ασυμφωνίας των προνοιών του με διατάξεις του Συντάγματος, συγκεκριμένα των άρθρων 46, 54 και 58 που προσδιορίζουν το πεδίο της εκτελεστικής εξουσίας, του άρθρου 61 που καθορίζει το πεδίο της νομοθετικής λειτουργίας, του
25 άρθρου 80.2 που απαγορεύει την υποβολή πρότασης νόμου από μέλη της Βουλής των Αντιπροσώπων που συνεπάγεται αύξηση των προβλεπόμενων από τον προϋπολογισμό εξόδων, και τέλος του άρθρου 179 που ορίζει ότι
30 το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας αποτελεί τον υπέρτατο νόμο.

Η Βουλή ενέστη στην Αναφορά και υποστήριξε, μέσω του δικηγόρου της, ότι ο νόμος συνάδει με το Σύνταγμα και ότι θεσπίστηκε μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της νομοθετικής εξουσίας. Μετά την καταχώρηση της
35 Αναφοράς σημειώθηκαν εξελίξεις που οδήγησαν το Γενικό Εισαγγελέα, εκ μέρους του Προέδρου της Δημοκρατίας, να ζητήσει, με τη συγκατάθεση του δικηγόρου της Βουλής

των Αντιπροσώπων, την αναβολή της ακρόασης της Αναφοράς. Τελικά, κατά την ορισθείσα ημερομηνία για την ακρόασή της ο Γενικός Εισαγγελέας υποστήριξε ότι λόγω των εξελίξεων που αναφέρονται πιο κάτω η Αναφορά απώλεσε το αντικείμενό της και επομένως πρέπει να απορριφθεί χωρίς το δικαστήριο να διερευνήσει τη συνταγματικότητα των προνοιών του προσβληθέντος νόμου. Με την εισήγηση συμφώνησε και ο κ. Χριστοφίδης, ο δικηγόρος της Βουλής. Οι εξελίξεις που αποστέρησαν, σύμφωνα με την εισήγησή τους, την Αναφορά του αντικειμένου της είναι οι εξής:-

(α) Η έγκριση από τη Βουλή, μετά τη θέσπιση του κρινόμενου νόμου, κανονισμών βάσει της προϋπάρχουσας νομοθεσίας με τους οποίους ρυθμίζεται από 13/6/91 η λιανική τιμή πώλησης των πετρελαιοειδών (Βλ. Κ.Δ.Π. 196/91 της 12/7/91). Οι κανονισμοί εκδόθηκαν βάσει του άρθρου 3 των περί Πετρελαιοειδών (Αναπροσαρμογή της Λιανικής Τιμής Πωλήσεως) Νόμων του 1986-1990. Σύμφωνα με το βασικό νόμο, ο καθορισμός της λιανικής τιμής πώλησης πετρελαιοειδών ρυθμίζεται με κανονισμούς που καταρτίζονται από την εκτελεστική εξουσία και τυγχάνουν της έγκρισης της Βουλής. Η ρύθμιση η οποία περιέχεται στην Κ.Δ.Π. 196/91 υποδηλώνει, όπως εισηγήθηκαν και τα δύο μέρη, συμφωνία της εκτελεστικής και της νομοθετικής εξουσίας για το διακανονισμό της λιανικής τιμής πώλησης πετρελαιοειδών για την περίοδο που καλύπτεται από τις διατάξεις του κρινόμενου νόμου, γεγονός που αποστερεί την Αναφορά από το αντικείμενό της.

(β) Η έκδοση του υπό Αναφορά νόμου μετά την εκπνοή της περιόδου κατά την οποία σκοπείτο η ρύθμιση της λιανικής τιμής πώλησης πετρελαιοειδών καθίσταται πράξη άνευ σημασίας, τοσούτω μάλλον εφόσο το θέμα έτυχε διεξοδικής ρύθμισης με τη δημοσίευση της Κ.Δ.Π. 196/91.

Και τα δύο μέρη επικαλέστηκαν την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην Αναφορά 2/87 (δεν έχει δημοσιευτεί) ως δικαστικό προηγούμενο ενισχυτικό της εισήγησης ότι παρέχεται ευχέρεια στο Δικαστήριο να απορ-

5 ρίψει Αναφορά εφόσον η έκδοση του νόμου κρίνεται άνευ νομικής σημασίας. Στην υπόθεση εκείνη το Ανώτατο Δικαστήριο απέρριψε την Αναφορά "Ενόψει της ειδοποιηθείσας της Γενικής Εισαγγελέως της Δημοκρατίας, με ημερομηνία 12 Δεκεμβρίου, 1987, ότι η Αναφορά αυτή αποσύρεται και δεδομένου ότι δεν υπάρχει ένσταση εκ μέρους του δικηγόρου της Βουλής των Αντιπροσώπων η Αναφορά απορρίπτεται ως αποσυρθείσα." (Ολόκληρο το κείμενο της 2/87 επισυνάπτεται για πληρέστερη πληροφόρηση εφόσο δεν 10 έχει δημοσιευτεί).

15 Η απόφαση στην Αναφορά 2/87 είναι καθοδηγητική ως προς τη δυνατότητα απόρριψης Αναφοράς η οποία αποσύρεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Δεν αναγνωρίζεται όμως με την απόφαση εκείνη εξουσία στο Ανώτατο Δικαστήριο να απορρίψει Αναφορά για οποιοδήποτε άλλο λόγο ή να προβεί στη διερεύνηση των επιπτώσεων του κρινόμενου νόμου στο νομικό καθεστώς για να διαπιστωθεί κατά πόσο εξυπηρετείται οποιοσδήποτε σκοπός με την έκδοσή του.

20 Η αρμοδιότητα του δικαστηρίου για την κρίση της συνταγματικότητας των νόμων που αποτελούν το αντικείμενο Αναφοράς που υποβάλλεται βάσει του άρθρου 140.1 καθορίζεται στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου. Αυτή 25 περιορίζεται στη διερεύνηση της συνταγματικότητας του νόμου, αφού ακουστούν οι απόψεις του Προέδρου και της Βουλής των Αντιπροσώπων, και την έκδοση γνωμάτευσης επί του τεθέντος θέματος. Σε ερώτηση του δικαστηρίου προς το Γενικό Εισαγγελέα εάν αποσύρεται η Αναφορά ενόψει της κοινής εκτίμησης των μερών ότι ο νόμος απώ- 30 λесе το αντικείμενό του, η απάντηση ήταν αρνητική. Επομένως, καθήκον μας είναι να γνωματεύσουμε για τη συνταγματικότητα των προνοιών του. Η αρμοδιότητα του Ανωτάτου Δικαστηρίου βάσει του άρθρου 140 δεν επεκτείνεται στην προεκτίμηση των επιπτώσεων που θα έχει ο 35 νόμος στη σφαίρα του δικαίου μετά την έκδοσή του.

Η στάθμιση των επιπτώσεων νόμου ο οποίος αποστέλλεται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για έκδοση εκφεύγει

της αρμοδιότητας του Ανωτάτου Δικαστηρίου εκτός στο βαθμό και έκταση που αφορά τη συνταγματικότητά του. Αποκλειστικός σκοπός της δικαστικής αρμοδιότητας που παρέχεται από το άρθρο 140 είναι ο προληπτικός έλεγχος της συνταγματικότητας του κρινόμενου νόμου.

5

Ενόψει των ανωτέρω η Αναφορά ορίζεται προς ακρόαση την 11/2/93 η ώρα 3.30 μ.μ.

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ: Ενόψει της ειδοποίησως της Γενικής Εισαγγελείας της Δημοκρατίας, με ημερομηνία 12 Δεκεμβρίου 1987, ότι η Αναφορά αυτή αποσύρεται και δεδομένου ότι δεν υπάρχει ένσταση εκ μέρους του δικηγόρου της Βουλής των Αντιπροσώπων η Αναφορά απορρίπτεται ως αποσυρθείσα.

10

ΠΙΚΗΣ: Η απόψή μου για την αίτηση που έχει υποβληθεί εκ μέρους του Προέδρου της Δημοκρατίας για να αποσυρθεί η Αναφορά, διαδικασία με την οποία συμφωνούν και οι δικηγόροι της Βουλής, είναι η εξής:

15

1. Η απόφαση του Προέδρου της Δημοκρατίας να αποσύρει την Αναφορά δεν υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο και εφόσον η Αναφορά αποσύρεται παύει να υπάρχει αντικείμενο για εξέταση από το Ανώτατο Δικαστήριο. Επομένως συμφωνώ ότι η Αναφορά πρέπει να απορριφθεί.

20

2. Εν τούτοις δε μπορώ να μη σχολιάσω την προτεινόμενη ρύθμιση του θέματος, όπως προκύπτει από την απόφαση της Βουλής που δημοσιεύθηκε στην επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας της 11/12/87 (στοιχεία. Παράρτημα 40, Μέρος II, Αρ. 6).

25

Διατηρώ σοβαρές επιφυλάξεις κατά πόσο η ρύθμιση που υιοθετήθηκε συνάδει με τα Συνταγματικά θέσμιμα. Έχω τη γνώμη, αν και πρέπει να σημειώσω ότι το θέμα δεν έχει εξεταστεί εξαντλητικά, ότι το Σύνταγμα δεν παρέχει ευχέρεια στη Νομοθετική Εξουσία να ανακαλεί νόμους οι οποίοι έχουν σταλεί προς έκδοση στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Μετά την Αναφορά της συνταγματικότητας

30

- 5 του νόμου από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στο Ανώτατο Δικαστήριο για γνωμάτευση, η υποχρέωση για έκδοση του νόμου αναιρείται μόνο αν και εφόσον ο νόμος κηρυχθεί αντισυνταγματικός, σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 140 του Συντάγματος.

Το άρθρο 52, σε συνάρτηση με το άρθρο 140 του Συντάγματος, επιβάλλει την έκδοση του νόμου εκτός εάν κηρυχθεί αντισυνταγματικός από το Ανώτατο Δικαστήριο.

- 10 3. Τέλος, θέλω να σημειώσω ότι, προσωπικά δεν έχω εκφράσει την άποψη, εξέταση της συνταγματικότητας του νόμου θα μπορούσε να αποτελέσει "αντικείμενο διεκκυστίνας μεταξύ των Εξουσιών".

Γνωμάτευση ως ανωτέρω.